

Bērns mācās rotaļājoties

Ja bērns rotaļājas, aktīvi kustas, radoši darbojas, tātad viņš mācās. Svarīga ir bērna interese un aizrautība. Pieaugušo uzdevums ir novērot bērna darbības un atbalstīt, palīdzēt izvēlēties vietu un sagādāt materiālus, jautāt un ieinteresēti pārrunāt bērna darbības un domāšanas gaitu.

Jāatceras, ka bērns visu laiku novēro pieaugušo, atdarina pieaugušā darbības savā rotaļā, tāpēc pieaugušais ar savu darbību māca vairāk, nekā cenšoties kaut ko tieši "iemācīt". Svarīga ir pieaugušo piedalīšanās bērna rotaļās kā līdzvērtīgam dalībniekam. Pieaugušais nosaka robežas, lai bērns varētu droši un brīvi rotaļāties.

Mājās ir iespējams nodrošināt nepieciešamo ilgstošo laika posmu, lai bērns iedziļinātos savā darbībā, rotaļā. Dažkārt tas var būt vienas dienas, dažkārt vairāku dienu vai pat nedēļu garumā.

Piedaloties lēmumu pieņemšanā, bērns

- mācās uzņemt atbildību: ko, kā un kad es darīšu / mācīšos;
- attīsta prasmi kritiski domāt (analizēt, novērtēt, secināt) un problēmu risināšanas prasmi (izvēlēties problēmas risinājumu);
- attīsta prasmi izvēlēties, iekšējo motivāciju, patstāvību un radošumu;
- attīsta pārlicību par savam spējām, varēšanu.

Spēlējot lomu rotaļas un muzicējot, bērns

- novēro pieaugušos un izspēlē novērotās darbības, situācijas, izmanto un attīsta savu izpratni par sabiedrību;
- iejūtas dažādās lomās, risina tēlu sarunas, lietojot dažādas runas intonācijas, mīmiku, ķermeņa žestus;
- izdzīvo dažādas emocijas, pārvar bailes;
- attīsta iztēli un radošumu, prasmi plānot un īstenot savu ieceri, izvēloties nepieciešamos materiālus;
- mācās iekārtot vietu rotaļām, pārvietot priekšmetus sev un citiem drošā veidā, prasmi orientēties telpā;
- mācās uzstāties - sniegt priekšnesumus ģimenei, muzicēt, spēlēt skaņu rīkus, izpildīt ritmiskas kustības;
- attīsta saziņas un sadarbības prasmes, prasmi pamatot savas domas, pieņemt lēmumu un vienoties, ja bērna rotaļā piedalās citi bērni vai pieaugušie.

Darbojoties ar sīkām lietām, bērns

- attīsta sīko pirkstu muskulatūru un acu-roku koordināciju: satverot, pārvietojot, kombinējot un atdalot sīkas lietas vienu no otras;
- mācās grupēt priekšmetus pēc vienas vai vairākām pazīmēm, salīdzina priekšmetu kopas pēc skaita;

- izzina ģeometriskās figūras, veido izpratni par simetriju, mācās raksturot objekta atrašanās vietu telpā un plaknē;
- attīsta prasmi fokusēt uzmanību un koncentrēties arvien ilgāku laika periodu.

Būvējot vienkāršas un sarežģītas konstrukcijas ar klučiem un citiem materiāliem, bērns

- attīsta prasmi orientēties telpā, nosaukt objektu atrašanās vietu telpā un plaknē;
- izzina telpiskus ķermeņus un ģeometriskās figūras, veido izpratni par simetriju;
- veido izpratni par gravitāciju, priekšmetu svāra un lieluma attiecībām, līdzsvaru, cenšoties izveidot stabilas konstrukcijas;
- attīsta iztēli un radošumu, prasmi plānot un īstenot savu ieceri, izvēloties nepieciešamos materiālus;
- attīsta sadarbības prasmes, būvējot celtnes kopā ar citiem bērniem: spēju vienoties, risināt konfliktus, rast kompromisus un strādāt, lai sasniegtu kopīgu mērķi.

Spēlējot galda spēles un liekot mozaīkmīklas (puzles), bērns

- attīsta pašdisciplīnu un spēju paveikt iesākto līdz galam: līdz mozaīkmīkla ir salikta vai spēle pabeigta;
- mācās regulēt savas emocijas, pārvaldīt savu uzvedību: gaidīt savu kārtu, priecāties par uzvaru un samierināties ar zaudējumu;
- trenē atmiņu, mācās skaitīt, atpazīt ciparus, salīdzināt priekšmetu kopas pēc skaita;
- attīsta sīko pirkstu muskulatūru un acu-roku koordināciju.

Darbojoties ar vielām un gatavojot ēdienu, bērns

- izzina dažādas vielas (ūdeni, smiltis, mālu, sāli), to īpašības;
- attīsta novērošanas un pētniecības prasmes;
- veido izpratni par cēloņiem un sekām, piemēram, sajaucot smiltis un ūdeni, rodas dubļi; ieliekot cepumus krāsnī, tie sacietē;
- izzina jauno, pārvarot nedrošību;
- mācās salīdzināt (vairāk, mazāk, tikpat), grupēt, izprast cēloņu un seku sakarības;
- attīsta acu-roku koordināciju, sīko pirkstu muskulatūru un prasmi satvert dažādus rīkus;
- veido izpratni par ietilpību (cik šķidruma vienību ietilpst glāzē);
- apgūst drošības noteikumus;
- iepazīst pārtikas produktus.

Radot mākslas darbus un imitējot rakstīšanu

- attīsta iztēli un radošumu;
- pauž savas domas un sajūtas ar dažādu materiālu un izpausmes līdzekļu palīdzību;
- mācās saudzīgi lietot resursus (izmanto lietotu papīru, kartonu, kastes);
- radošā veidā parāda savu izpratni par notiekošo un par pasauli sev apkārt;
- variē un kombinē krāsas, līnijas, laukumus, tekstūras dažādos formātos un ritmos;

- izzina krāsas, tās jaucot, veido jaunas krāsas un toņus;
- attīsta sīko pirkstu muskulatūru un acu-roku koordināciju: plēšot, griežot, līmējot papīru, veidojot ar plastilīnu, mālu vai citiem plastiskajiem materiāliem, zīmējot un gleznojot;
- apgūt rakstītprasmi, atdarinot, kā raksta pieaugušie;
- attīsta rakstāmpiederumu satvērienu;
- veido izpratni par cēloņiem un sekām, piemēram, vairāk uzspiežot krītiņu, veidojas tumšāka līnija, ilgi krāsojot vienā papīra vietā, var rasties lapā caurums.

Skatoties un lasot grāmatas, bērns

- attīsta interesi par grāmatām un lasīšanu;
- mācās lietot grāmatu saudzīgi, dalīties ar grāmatām un lasīt kopā (ar ģimenes locekli);
- mācās saprast rakstītā teksta un ilustrāciju nozīmi;
- attīsta prasmi saistīt redzēto ilustrācijās ar savu pieredzi;
- apgūst lasītprasmi, atdarinot, kā lasa pieaugušie;
- attīsta prasmi saistīt burtu un skaņu;
- paplašina savu vārdu krājumu;
- attīsta iztēli.

Pārvietojoties pats, pārvietojot priekšmetus (bumbu, ripu), bērns

- attīsta spēku, lokanību un izturību;
- attīsta prasmi balansēt, kustību koordināciju, satvērienu;
- attīsta prasmi orientēties telpā, pārvietoties un pārvarēt šķēršļus sev un citiem drošā veidā;
- attīsta ritma izjūtu, plastiskumu: dejojot, kustoties mūzikas pavādjumā;
- mācās izvērtēt savas fiziskās spējas un izvēlēto darbību drošību.

Jo vairāk laika bērns pavada pie ekrāniem vai pieaugušā vadītās nodarbībās, jo mazāk laika viņam paliek brīvai rotaļdarbībai, kas bērnam ir nepieciešama attīstībai. Rotaļa ir iespēja bērnam attīstīties kopveselumā - fiziski, sociāli, emocionāli, kognitīvi - un gūt prieku. Rotaļdarbībā bērns mācās izprast pats sevi, citus, apkārtējo pasauli un to mijiedarbību: izzina savas stiprās puses un talantus; saprot to, kas sagādā grūtības, un apgūst paņēmienus, kādā veidā tās pārvarēt. Rotaļojoties bērns mācās ar prieku. Radiet iespēju bērnam rotaļāties ilgāku laika periodu un atbalstiet viņa idejas!